

การประหารและสวรรคต
ของสมเด็จพระนางโซมนัสวัฒนาวดี

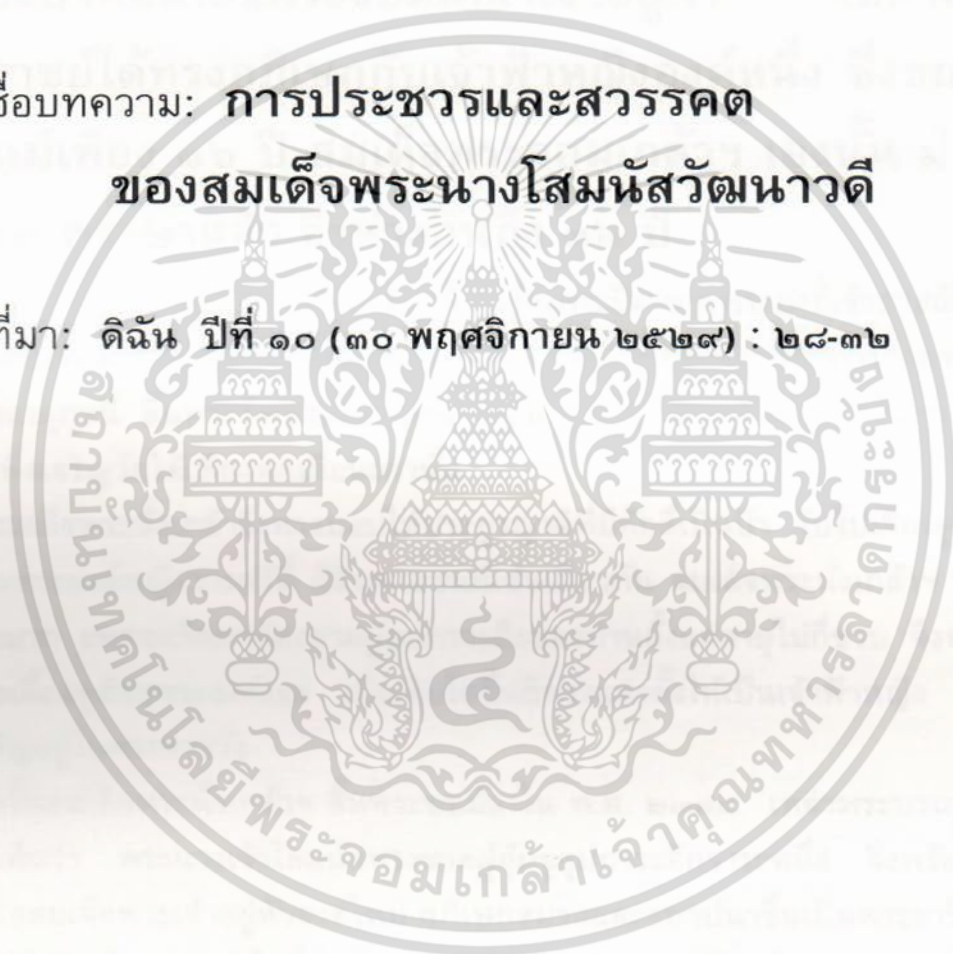
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประหารและสวรรคต
ของสมเด็จพระนางโซมนัสวัฒนาวดี

ผู้เขียน: น.พ.วิบูล วิจิตรวาทการ

ชื่อบทความ: การประหารและสวรรคต
ของสมเด็จพระนางโซมนัสวัฒนาวดี

ที่มา: ดิฉัน ปีที่ ๑๐ (๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๙) : ๒๘-๓๒

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประหารและสวรรคต ของสมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดี

น.พ.วิบูล วิจิตรวาทการ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่สี่ขึ้น
ครองราชย์ได้ทรงอภิเษกกับเจ้าฟ้าหญิงองค์หนึ่ง ซึ่งขณะนั้นมี
พระชนม์เพียง ๑๖ ปี สมเด็จพระจอมเกล้าฯ เองนั้น มีพระชน
มายุ ๔๘ พรรษาแล้ว จึงห่างกันถึง ๓๒ ปี

สมเด็จพระนางโสมนัสวัฒนาวดี นี้ เป็นพระธิดาของพระองค์เจ้าชายลักขณานุกุล
โอรสของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่สาม และเจ้าจอมมารดาบาง แต่พระองค์เจ้า
ชายลักขณานุกุลนี้ สิ้นพระชีพตั้งแต่อายุเพียง ๒๓ ปี เพราะเหตุใดผู้เขียนไม่ทราบ ขณะที่
พระธิดาเพิ่งเจริญวัยได้เพียงหกเดือนเท่านั้น

สมเด็จพระนางเจ้าจึงทรงมอบให้ประยูรญาติที่มีศักดิ์เป็นป้า รับไปเลี้ยงดูต่อ แต่ต่อ
มาไม่นานพระองค์หญิงวารศรีนี้ ก็สิ้นพระชนม์เช่นเดียวกัน สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงสงสาร
เป็นอย่างมาก เพราะเกิดมาต้องขาดผู้อุปการะถึงสองท่านตั้งแต่อายุไม่กี่ขวบ จึงทรงรับหน้า
ที่อุปการะเลี้ยงดูด้วยพระองค์เอง เมื่อเติบโตขึ้นก็ทรงแต่งตั้งให้เป็นเจ้าฟ้าหญิง มีตำแหน่ง
ฐานะสำคัญอยู่ในพระราชวัง

ครั้นสมเด็จพระนางเจ้าฯ สิ้นพระชนม์ลงใน พ.ศ. ๒๓๙๕ เหล่าพระบรมวงศานุวงศ์
ทั้งหลายเห็นว่า พระนางเจ้าโสมนัสทรงขาดผู้อุปการะอีกวาระหนึ่ง จึงพร้อมกันถวาย
พระนางต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ใหม่ อภิเษกสมรสและสถาปนาขึ้นเป็นพระราชินีแห่งกรุง
สยาม แต่ก็เป็นเรื่องน่าเศร้าใจที่ทรงดำรงตำแหน่งเป็นพระราชินีองค์แรกของสมเด็จพระจอม
เกล้าฯ อยู่ได้ไม่ถึงหนึ่งปี ก็ประชวรหนักและสิ้นพระชนม์ไปในที่สุด

การอภิเษกสมรสนั้น จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๓๙๕ เป็นพิธีใหญ่โต
มโหฬาร มีอาคันตุกะสำคัญจากต่างประเทศมาร่วมชื่นชมพระบารมีกันมาก สมเด็จพระจอม
เกล้าฯ ทรงบันทึกไว้เป็นภาษาอังกฤษว่า

"The ceremony of the royal nuptial and coronation took place on the 2nd of
January, 1852, his majesty being then forty-eight and the queen sixteen years of
age. Since she was married and crowned in full dignity as queen-consort, she was
respected both in private and in public, and was treated with the highest honor by the
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

whole Siamese nation, and often received respectful compliments and presents from the adjacent tributary communities, and even friendship presents from certain noble persons and gentlemen of foreign countries who were formerly correspondents of his majesty, the present king, so that she was well and happy for six months, in what time she became with child in due course of nature. But alas! it was the pleasure of Superagency (God, merits and demerits, demons, etc., according to different faiths) that it should be otherwise; and unfortunate event befel her, and she became ill of a fatal disease..."

ถึงวันที่ ๒๕ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๓๙๕ ขณะตั้งพระครรภ์ได้แล้วหลายเดือน ก็มีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นต่อพระนางจริง มีอาการปวดตรงกลางพระนาภี (ท้อง-ตรงสะดือ) อย่างรุนแรงทรงอาเจียนติดๆ กัน พวกหมอไทยในวังช่วยกันถวายการรักษาด้วยหยูกยาแผนโบราณ ก็ดูได้ผลดี เพราะอาการปวดท้องและอาเจียนบรรเทาจนหายขาดไป

แต่เพียงหนึ่งเดือนกับสิบวันต่อมา อาการของโรคก็กลับมาอีก ในเวลาเดียวกัน ก็ทรงปวดท้องน้อย มดลูกบีบตัวจนทำให้ทรงคลอดทารกออกมาก่อนกำหนด เราทราบว่าได้ทรงอภิเษกสมรสกับพระเจ้าอยู่หัวเมื่อต้นเดือนมกราคม เพราะฉะนั้นหากตั้งพระครรภ์ทันที ทารกนี้ก็ยังไม่ครบแปดเดือนดี แท้จริงแล้วคงจะตั้งพระครรภ์หลังจากเดือนมกราคมมากกว่า เพราะจากบันทึกของพระเจ้าอยู่หัว ดูเจ้าฟ้าชายที่ประสูติออกมานั้น จะเป็นทารกแบบ premature มาก เพราะไม่มีกำลังแม่แต่จะหายใจ ทรงชีวิตอยู่ได้เพียงสามชั่วโมงก็สิ้นพระชนม์ เจ้าชายองค์น้อยนี้มีพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายโสมนัส สมเด็จพระจอมเกล้าทรงบันทึกต่อไปว่า

"On the 21st of August (at 1 p.m.) her majesty was safely delivered of a male royal infant. Her royal son was alive, but very feeble, crying and giving the usual signs of infantile life. A great many persons of royalty and nobility were immediately assembled with the officers of the palace, and welcomed the royal heir's arrival by birth, with the highest order of music, and other demonstrations of joy. They made its bed in the golden seat covered with white, and surrounded with valuable royal weapons, a book, pencil; and in accordance with the ancient royal custom. Alas, the weak royal infant only lived three hours after its birth. It died at 4 p.m., on the same day, its life being but a brief one. The officers then secretly carried away the body, letting her majesty believe that it was well, and in another room, as her former sickness was still on her."

ถึงแม้เหล่าข้าราชการขุนนางทั้งหลาย จะพยายามปกปิดข่าวการสิ้นพระชนม์ของ สมเด็จพระเจ้าฟ้าชายโสมนัส ไม่ให้พระมารดาทรงทราบ พระนางเจ้าโสมนัสก็ยังประชวรหนักขึ้น อีกคืนนั้นทรงอาเจียนจนหมดสติเกือบสิ้นพระชีพ เหล่าแพทย์หลวงพยายามช่วยกันถวาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การรักษาจนฟื้นขึ้น แต่ก็ยังอาเจียนอยู่ทุกห้านาทีสิบนาที ไม่ได้ทรงพักผ่อนบรรทมแม้แต่ครึ่งชั่วโมง

เรามีหมอแผนตะวันตกอยู่เหมือนกัน คือกรมหลวงวงศาธิราชสนิท สามารถถวายยาแบบแผน Homeopathic Medicine ของฝรั่งเขา ซึ่งมีผลให้การอาเจียนพอจะบรรเทาลงไปบ้าง แต่ไม่ถึงกับหายสนิท

ถึงวันที่ ๒๓ สิงหาคม หลังจากทรงคลอดพระโอรสได้สองวัน ฝ่ายแพทย์ไทยทั้งหลายต่างก็หมัดปัญญาประชุมกันแล้วตกลงว่า จะต้องลองหมอที่เน่ฝรั่งมังค่าดูบ้าง จึงไปเชิญหมอบรัดเลย์ (Bradley) ซึ่งเป็นแพทย์สำเร็จจากประเทศอเมริกา มาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ตั้งอยู่ที่กรุงสยาม

หมอบรัดเลย์นี้ก็นิยมแผน Homeopathic Medicine เช่นเดียวกัน เป็นแบบแผนการรักษาที่สมัยนี้เขาเลิกกันไปแล้วเป็นส่วนมาก เพราะให้น้อยมาก ว่ากันทีละหยดสองหยด ไม่น่าจะมีประสิทธิภาพอะไร แต่ในสมัยโบราณ แม้แต่ประเทศอเมริกาเอง ก็นิยมหลักการแพทย์แบบนี้กันมาก

เมื่อหมอบรัดเลย์ รับหน้าที่ถวายการรักษา เขาก็ขอไม่ให้พระนางอยู่ไฟอีกต่อไป เขาไม่ชอบการอยู่หน้าไฟของคนไทยมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เพราะมองไม่เห็นว่าการที่ให้มารดาคลอดใหม่ ต้องนอนทนทุกข์ทรมานอยู่หน้ากองไฟเป็นเวลาตั้งหนึ่งเดือนนั้น จะมีประโยชน์อย่างไร ในประเทศของเขาไม่เคยมีการสั่งสอนให้ทำเช่นนี้ เขาถือว่าเราเป็นชาติป่าเถื่อน จะต้องทำอะไรผิดหลักเกณฑ์เป็นธรรมดา

ความจริงการอยู่หน้าไฟ ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมของไทยมาแต่สมัยโบราณนี้ เราคนสมัยใหม่พอจะเข้าใจได้ว่า มีประโยชน์และให้ผลดีแก่มารดาไม่น้อย

ประการแรกหน้ากองไฟนั้นเป็นที่สะอาด เพราะไฟเผาผลาญเชื้อโรคและสิ่งสกปรกรอบด้าน ส่วนของเรือนที่มีกองไฟอยู่ จึงเป็นส่วนสะอาดที่สุดของบ้าน

ประการที่สอง แสงไฟนั้นอบอุ่นทำให้อุณหภูมิในร่างกายสูงขึ้น เราทราบดีว่า อุณหภูมิในร่างกายมีส่วนต่อสู่เชื้อโรคบัคทีเรียและไวรัสทั้งหลาย

อะไรที่คนปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายร้อยหลายพันปีนั้น ไม่ควรทำลายเลิกทิ้งเสียโดยไม่มีเหตุผล เพราะสิ่งเช่นนี้ดำรงอยู่ได้ เพราะมันมีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นคนก็จะเลิกกันเองไปนานแล้ว

พระนางเจ้าโสมนัสสนั้น ทรงปรารถนาที่จะอยู่ไฟต่อไป แต่ทรงยอมลองเสวยยาที่หมอบรัดเลย์ถวาย ยานั้นก็ให้กันทีละหยดสองหยด ตามหลักการของ Homeopathic Medicine ผสมใส่น้ำหนึ่งแก้วให้คนไข้ดื่ม พระอาการก็กระเตื้องขึ้นบ้างเล็กน้อย แต่ยังทรงอาเจียนและมีไข้ขึ้นสูง พระกายอ่อนเพลียลงทุกที

ถึงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ครบกำหนดเจ็ดวัน หลังจากทรงคลอดเจ้าฟ้าชายที่สิ้นพระชนม์ในวันประสูติ จึงมีการทำบุญกันในพระราชวังตามประเพณี ทั้งพระเจ้าอยู่หัวและพระราชินี ซึ่งตอนนี้ทรงทราบแล้วว่าพระโอรสสิ้นชีวิต จึงจัดเลี้ยงพระสงฆ์และโปรยเงินโปรย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการรักษาเท่านั้น เมื่อผู้ยืมได้เห็นใบเสร็จรับเงินคืนให้นำคืน

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทองให้แก่ประชาชน เป็นการทำบุญทำทาน แ่บบุญกุศลให้แก่เจ้าฟ้าองค์น้อยที่ได้ดับพระชีพ
ไปแล้ว

หลังจากพิธีนี้สุดสิ้นลง พระอาการของพระนางเจ้าโสมนัสก็ทรุดหนักลงอีก คราวนี้
เวลาทรงอาเจียนมีน้ำดีออกมาทางพระโอษฐ์ หมอบรัดเกล้าจึงกราบทูลขอให้ออกจากไฟอีก
ครั้งหนึ่ง เพื่อเขาจะได้ถวายการรักษาได้ถูกต้องเต็มที่ คราวนี้ยาของแพทย์อเมริกันผู้นี้มีประ
สิทธิภาพเหมือนกันเพราะอยู่ ๆ การอาเจียนก็ลดลง แม้แต่ไขก็หายไปแต่พระองค์ไม่สามารถ
จะเสวยพระกระยาหารได้ ทรงซุบผอมและอ่อนเพลียลงทุกวัน

ถึงวันที่ ๑๑ เดือนกันยายน มีผู้ที่เฝ้าอยู่ใกล้ซัดสังเกตว่า พระบาทนั้นบวมขึ้นมาทั้ง
สองข้าง ก็ตกอกตกใจกันใหญ่ เลยบอกเลิกหมอบรัดเกล้าเพราะองค์พระราชินีเองก็ไม่ค่อยจะ
ทรงมีศรัทธาในตัวหมอฝรั่งคนนี้เท่าไร แต่เมื่อให้หมอหลวงที่เป็นคนไทยรักษา ก็ทรงเริ่ม
อาเจียนเป็นสีเหลืองปนสีดำอีก หายใจขัดไม่สะดวกและเจ็บที่พระทรวงเป็นอย่างมาก ลงท้าย
ก็ต้องตามหมอบรัดเกล้ากลับมาอีก เพราะหมอไทยทั้งหลายต่างหมดปัญญาอดแพ้ไปตาม
ๆ กัน

แต่คราวนี้แม้แต่หมอฝรั่งก็ช่วยไม่ได้ เพราะพระกายาเริ่มออกสีเหลือง ซึ่งเป็นสีของดี
ชาน พระทัยนั้นเต้นแรงและเร็ว ทรงมีอาการเพ้อคลั่ง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงประกาศ
เป็นทางการว่า ผู้ใดสามารถรักษาสำเร็จจะได้รับรางวัลเป็นเงินถึง ๑๓๔,๔๐๐ บาท

เงินนี้เป็นจำนวนมากนัก จึงมีหมอไทยคนหนึ่งเสนอตนมารับรักษา พอเข้าเฝ้าดูพระ
อาการ ก็ร้องว่าทำไมไม่ประทับอยู่หน้าไปตามที่ควร โทษว่าหมอฝรั่งทำผิด แต่หลังจากถวาย
พระโอสถได้ไม่นาน พระนางเจ้าโสมนัสก็ทรงเพ้อคลั่ง ร้องเสียงดังโอดครวญบิดพระกายไป
มา น่าสงสารยิ่งนัก

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ กริ้วหมอไทยผู้นี้ ตรัสว่าต้องการรางวัลมากกว่ามี
ความสามารถและความรู้จริง จึงทรงไล่ออกจากพระราชวังและให้หมอบรัดเกล้าทำการรักษา
ต่อไป

ถึงวันที่ ๑ เดือนตุลาคม พระเนตรของพระนางก็ค้าง มีหนองและเลือดทะลักออกมา
จากพระนาภีตรงกลางสะดือ ความจริงก็แทบจะหมดพระสติไปแล้ว ไม่มีใครได้ยินเสียงพระ
นางอีก พระกายก็ไม่เคลื่อนไหวเท่าไร ดูเหมือนทรงพระบรรทมหลับ เพียงแต่พระเนตรนั้น
ค้าง ไม่ยอมปิดลงเท่านั้น

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักดีว่าพระราชินีจะดำรงพระชีพอยู่ต่อไปได้อีกไม่กี่
วัน จึงทรงจัดให้ถวายผ้าเหลืองและสิ่งของต่างๆ แก่พระ ซึ่งก็ต้องประคองประคองกันด้วย
ความยากลำบาก เพราะทรงอ่อนเพลียและพระสติก็แทบไม่ติดอยู่กับตัวแล้ว มีพิธีสวดมนต์
ทำบุญเลี้ยงพระถึงวันที่ ๑๐ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๓๙๕ เวลาหกโมงเย็น สมเด็จพระนางเจ้า
โสมนัสสวรรคต

พระนางเจ้าโสมนัสสวรรคต พระราชินีองค์แรกในรัชกาลที่สี่ ทรงพระประชวรและ
สิ้นพระชนม์ด้วยโรคอะไรนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับแพทย์สมัยใหม่ เราทราบจากคำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศของสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเองว่า ก่อนการอภิเษกสมรสนั้น พระนางเจ้าทรง แข็งแรงและมีสุขภาพดีมาก หลังจากเป็นพระราชินีได้ไม่นาน ก็เริ่มมีอาการไออย่างแรงติด ๆ กัน ครั้นทรงตั้งครุฑ ก็มีอาการอาเจียนเกิดขึ้น ซึ่งในสามเดือนแรก ก็ถือว่ามาจากแท้งท้องได้ แต่เมื่อทรงอุ้มท้องต่อมาอีกหลายเดือน การอาเจียนก็ไม่หยุดยั้งลง มีความปวดพระนาภี พระวรกายผ่ายผอมทรุดลง จนในที่สุดทรงให้กำเนิดแก่พระโอรสก่อนกำหนดเจ้าฟ้าชายโสมนัส จึงสิ้นพระชนม์ภายในเวลาเพียงสามชั่วโมง ส่วนพระมารดาเองนั้น ก็ทรงอาเจียนต่อไป ทั้งเสวยพระกระยาหารไม่ได้ หมอฝรั่งหมอไทยถวายการรักษาก็ไม่สำเร็จ ต่อมาไม่นานมีไข้ขึ้นสูง และอาเจียนนั้นเป็นน้ำดีผสมน้ำย่อย ซึ่งภายหลังออกเป็นสีดำปนเหลือง แปลว่ามีหนอง และเลือดเก่าปนอยู่ ก่อนจะสิ้นสวรรคตนั้น ถึงกับมีหนองและเลือดทะลุออกมาจากกลางพระนาภี พระบาทสมเด็จพระวรวงศ์เธอเป็นสีเหลือง ลงท้ายก็พระเนตรค้างหมดสติสิ้นพระชีพไปในที่สุด

การอาเจียนติดต่อกันเป็นเวลานานหลังจากทรงคลอดแล้วนั้น เป็นเพราะลำไส้ตัน และจะต้องตัดส่วนหลังไส้ที่เรียกว่า Duodenum จึงมีน้ำดีอยู่ในอาเจียน หนองออกจากพระนาภี เพราะเชื้อโรคก่ออาการอักเสบ พระบาทสมเด็จพระวรวงศ์เธอโปรดปรานจากอาหารและพระทัยกำลังจะวาย พระกายเป็นสีเหลืองมีติชานเพราะตับถูกเชื้อโรคเข้าทำลายเชื้อโรคนี้อาจจะเข้าไปถึงม้ามสมอง ทำให้เกิดอาการเพื่อคลื่นเจ็บปวดพระเศียรทรมาน จนในที่สุดหมดพระสติพระเนตรค้าง ตรัสอะไรไม่ได้ การอักเสบภายในลำไส้ นั้น เมื่อลุกลามมากขึ้นทุกที ความดันในพระนาภีสูงขึ้น ก็เกิดการปริแตกแยกออกที่สะดือ จึงมีเลือดและหนองทะลักออกมาก่อนสิ้นพระชนม์

ปัญหามีอยู่ว่า อะไรคือตัวเชื้อโรคที่ทำให้พระราชินีองค์แรกในรัชกาลที่สี่ต้องสิ้นพระชนม์ตั้งแต่อายุยังไม่ถึง ๑๗ ชันษา เราทราบจากประวัติศาสตร์ว่า เมื่อสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ขึ้นครองราชย์ ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าฟ้าหญิงที่มีพระชนมายุน้อยสององค์ และทั้งสองพระองค์ก็ทรงเสียชีวิตภายในเวลาอันสั้น องค์แรกคือพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดีที่เขียนเล่าในเรื่องนี้ องค์ที่สองคือพระนางเจ้ารำเพยภมราภิรมย์ ซึ่งสมรสกับพระจอมเกล้าฯ ได้ไม่กี่ปี ก็มีพระอาการไอและอาเจียนออกมาเป็นเลือด สิ้นพระชนม์เมื่ออายุเพียง ๒๘ ชันษา สมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้ทรงบันทึกเกี่ยวกับการประชวรของพระราชินีองค์ที่สองนี้ไว้ว่า

“...แต่แม่รำเพย ตั้งแต่คลอดบุตรชายภาณุรังษีสว่างวงศ์มาแล้ว ป่วยให้ไอและชুবผอมมากไป กลัวจะตั้งวันโรคภายใน”

เรื่องการประชวรของพระนางเจ้ารำเพยภมราภิรมย์นี้ ผู้เขียนเคยเขียนลงมาก่อนแล้ว และได้วิจัยว่า พระอาการของพระองค์ทำให้นึกถึงวัณโรคจริง แต่เมื่อได้ค้นอ่านเห็นสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงบันทึกต่อไปว่า

“ครั้นวันพฤหัสบดี ขึ้นหนึ่งค่ำ เดือนสิบ เวลาเช้า แม่เพยไออาเจียนเป็นโลหิตออกมา มาก ออกทางจมูกออกทางปาก ได้ตัวสัตว์ออกมากับทั้งโลหิตตัวหนึ่งมีอาการคล้ายตัวหนอน เล็กหางสามแฉก”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เขียนจึงเกิดความสงสัยว่า อาจจะเป็นโรคพยาธิในปอด ความจริงแล้วอาจประชวรเป็นวัณโรค และมีพยาธิอยู่ในปอดด้วยก็ได้ เพราะการไอเป็นเลือดนั้น เป็นอาการสำคัญของวัณโรคโดยแท้ จะเป็นไปได้หรือไม่ ว่าพระราชินีผู้อ่อนเยาว์ทั้งสองพระองค์ ทรงประชวรและสิ้นพระชนม์ด้วยโรควัณโรคโดยพระองค์แรกคือพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดีทรงเริ่มเป็นที่ปอด ทำให้มีอาการไอ และแพร่ไปที่ลำไส้ เป็นวัณโรคที่เรียกว่า Intestinal Tuberculosis ส่วนพระนางเจ้ารำเพยภมราภิรมย์นั้นทรงเป็น Pulmonary Tuberculosis ขนาดหนัก ถึงกับเส้นเลือดในปอดแตกเลือดตกจนสิ้นพระชนม์

วัณโรคนี้เกิดจากเชื้อโรคที่เรียกว่า Mycobacterium Tuberculosis มักติดต่อจากผู้อื่นที่มีเชื้อโรคนี้อยู่ในตัว เริ่มแรกตัวเชื้อโรคนี้เข้าปอด ทำให้มีอาการไอ น้ำหนักลดซูบผอม มีไข้ขึ้นและเหงื่อออกเวลากลางคืน เมื่อเชื้อโรคแผ่จากปอดลุกลามมาที่ลำไส้ จะเกิดอาการอักเสบจนลำไส้เล็กนั้นบวมตันทำให้อาเจียนไม่หยุด รับประทานอาหารไม่ได้เมื่อไส้ปิดตันและอาการอักเสบกำเริบขึ้น ก็จะมีหนองปนเลือดคั่งตัวอยู่ในลำไส้ จนความดันขับให้มันทะลุออกมาภายนอก เมื่อเชื้อโรคเข้าตับจะเป็นฝีชานตัวเหลือง หากเชื้อโรคเข้าสมองในลักษณะของ Tuberculous Meningitis คนไข้ก็จะเพ้อหมดสติ จนสิ้นชีวิตไปในที่สุด

หากพระราชินีทั้งสองทรงประชวรและสิ้นพระชนม์เพราะวัณโรคจริง เราก็ต้องถามต่อไปว่า ทรงติดวัณโรคมาจากใคร เราทราบมาก่อนอภิเษกสมรสกับพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีสุขภาพดี พระกายแข็งแรงกันทั้งสองพระองค์ จึงทำให้คิดว่าจะติดจากพระสวามีได้หรือไม่ หากเป็นเช่นนั้น ทำไมพระสวามีจึงทรงแข็งแรงและไม่มีอาการอะไรเลย ตามหลักแพทยศาสตร์แล้ว ก็เป็นไปได้ที่บุคคลผู้หนึ่งจะมีเชื้อวัณโรคอยู่ในตัว แต่มีความต้านทานแข็งแรงจนไม่มีอาการอะไร เมื่อบุคคลผู้นี้ใกล้ชิดทางกายกับเด็กอายุน้อย ที่ยังไม่มีความต้านทานโรควัณโรค ผู้นั้นอาจจะติดโรคได้อย่างรุนแรงจนเสียชีวิต พระราชินีทั้งสองพระองค์มีพระชนมายุเพียง ๑๖ ปี เมื่อขึ้นครองประเทศสยาม ส่วนสมเด็จพระจอมเกล้าฯ นั้นมีพระชนม์ถึง ๔๘ ปี หากมิได้ทรงติดโรคนี้จากพระสวามี ก็อาจจะได้เชื้อมาจากผู้รับใช้ที่ใกล้ชิดติดตามหลังจากเป็นพระราชินีและมาประทับอยู่ในวังหลวง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเศร้าโศกพระทัยเป็นอย่างมาก เมื่อพระราชินีองค์แรกเสด็จสวรรคต ทรงประกาศเป็นภาษาอังกฤษให้ชาวต่างประเทศในกรุงสยามได้ทราบรายละเอียด เป็นข้อความมีชื่อว่า An account of the most lamentable illness and death of her young and amiable majesty, The Queen Somanass Waddhanawathy, the lawful royal consort of his most gracious majesty Somdeth Phra Paramender Maha Mongkut. ตอนหนึ่งทรงกล่าวเป็นภาษาอังกฤษว่า

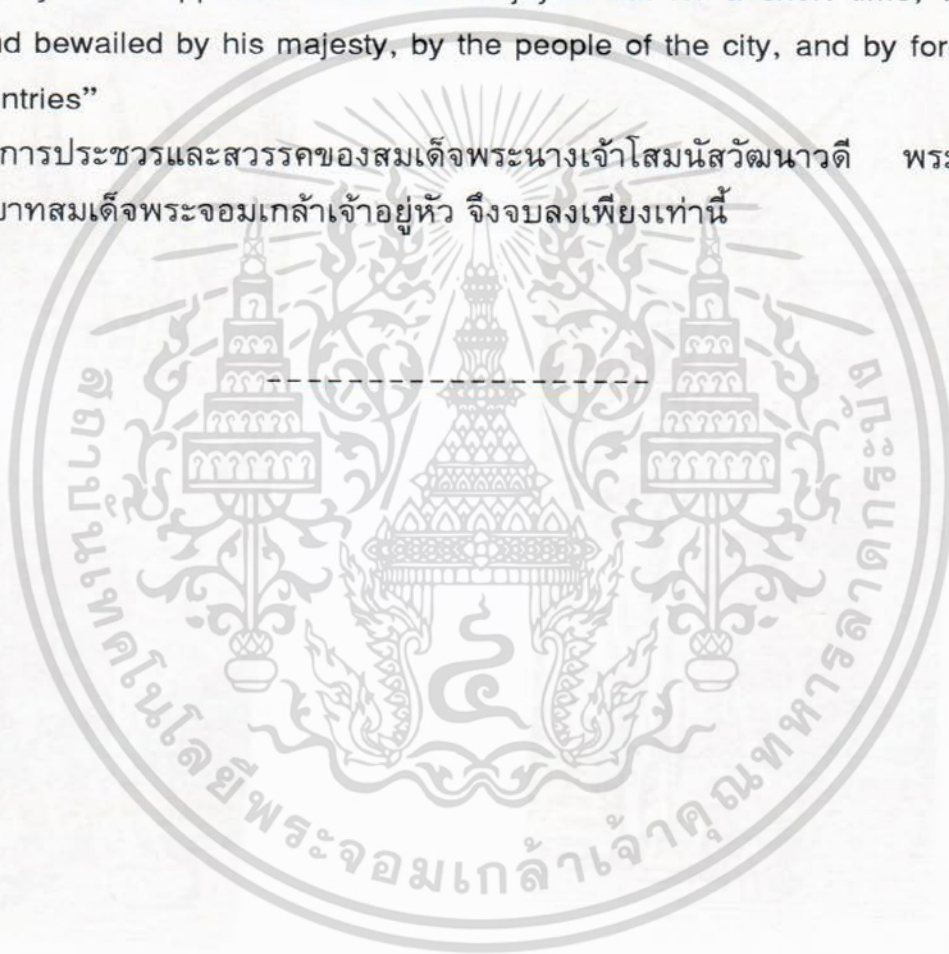
“Her most amiable and youthful majesty the late Somanass Queen Waddahanawathy was the beloved and adopted royal daughter of his majesty Somdetch Phra Nang Klau, C.Y.H., the late King of Siam, since her infancy. At the thirteenth year of her age she was dignified to the highest rank of royal daughter,

เอกสารนี้เป็นเอกสารทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

called Chau-fa, and became the queen consort of his present majesty Somdetch Phra Paramender Maha Mongkut Phra Chom Klau Ghau Yu Hua on the commencement of this present year, and lived happily with her much-esteemed and lawful royal husband, the King of Siam, for only seven months, from January to July, and from the 10th of August to the 10th of October, being sixty-two days and nights, her majesty was ill, making nine months and a few days that she lived as queen consort.

Her majesty's death happening in her youth and amiableness, and after such great prosperity and happiness which she enjoyed but for a short time, was much lamented and bewailed by his majesty, by the people of the city, and by foreigners of tributary countries”

เรื่องการประชวรและสวรรคตของสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี พระราชินีองค์แรกของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงจบลงเพียงเท่านี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อตอนขึ้นครองราชสมบัติใหม่ ๆ
- สมเด็จพระนางเจ้ารำเพยภมราภิรมย์ พระราชินีองค์ที่สอง อาจจะสิ้นพระชนม์เพราะ วัณโรคหรือพยาธิที่ปอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

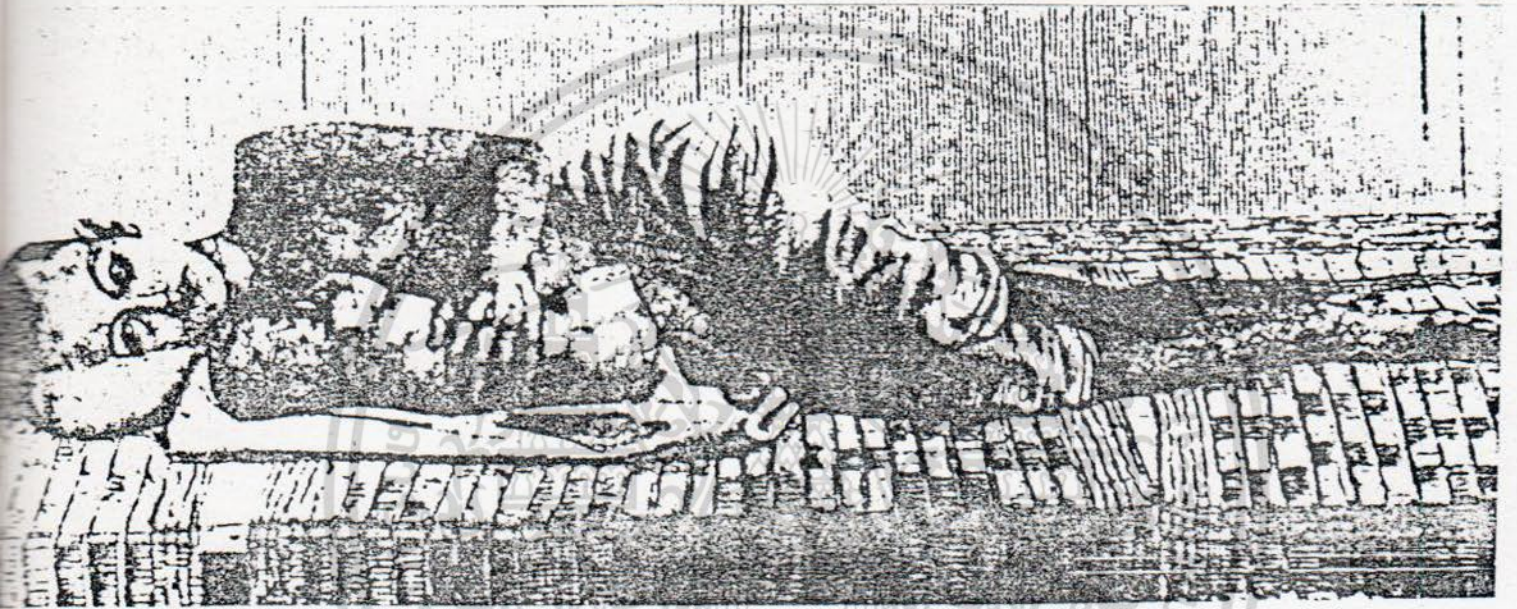

พระเมรุ สร้างสำหรับเจ้าชั้นสูงในสมัยโบราณ

หมอบริตเลย์ก็ถวายการรักษาแก่สมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดีไม่สำเร็จ
ภาพถ่ายตอนหนุ่มและตอนแก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หญิงไทยนอนหน้าไฟกับทารกอ่อน ภาพฝรั่งเขียนไว้ในตอนกลางของสมัยรัตนโกสินทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้